

REDACTIONEEL

IETS OVER HET LOODSWEZEN

Volgens goed gebruik treft de lezer van dit Tijdschrift in de eerste aflevering van het nieuwe jaar een bijdrage aan, waarin de redactie een indruk tracht te geven van het door haar gevoerde beleid en van haar verwachtingen voor de toekomst. Zo werden in de drie afgelopen jaren enige beleidslijnen ontwikkeld, die goeddeels verwezenlijkt zijn en meer duidelijkheid hebben gebracht in de inhoudelijke structuur van het beroepsorgaan. Naar het inzicht van de redactie hebben – in chronologische volgorde – de auteur, de redactie en de lezer hiervan de voordelen kunnen ondervinden. Met name door de strakkere rubricering heeft het periodiek een meer gemarkeerd gezicht gekregen en komen de doelstellingen duidelijker naar voren.

Ditmaal echter zal de schildering van een toekomstperspectief achterwege blijven. Hiervoor zijn wel enige argumenten aan te voeren. Immers zowel wat het beroepsbeeld betreft als ten aanzien van de daarop gerichte opleiding heerst nog onvoldoende duidelijkheid. Het is thans niet de bedoeling hier nader op in te gaan. Wij zullen het bij deze constatering laten. Het lijkt nuttig ook de blik eens over de schouder achterom te wenden.

Het is nu dertig jaar geleden dat de toenmalige redactie geconfronteerd werd met het initiatief van enige jonge collegae die het ambitieuze plan koesterden een eigen referatentijdschrift op te richten. Al snel viel in gemeen overleg het besluit hun streven binnen het bestek van het Tijdschrift vorm te geven. De rubriek *Excerpta odontologica* was geboren. Zij floreert nog steeds. Vernieuwingen waren overigens in die jaren aan de orde van de dag. De toen recente oorlogsjaren hadden communicatie met het buitenland onvermijdelijk verhinderd. Dit alleen al was voor de redactie voldoende reden de aangeboden medewerking, misschien met enige achterdocht omtrent de duurzaamheid, zonder veel bedenken te aanvaarden. Deze gebeurtenis mag symptomatisch geacht worden voor de gretige belangstelling voor wat zich in het buitenland afspeelde aan technologische ontwikkelingen en vooral aan wetenschappelijk onderzoek.

De onderwijshervorming van 1947 wekte grote verwachtingen voor de opbouw ook in dit land van een onderzoekstraditie in de tandheelkunde. Het onder leiding van Prof. Dr. K. C. Winkler te Utrecht opge-

zette cariësonderzoek en het daarop aansluitende onderzoek naar het effect van de drinkwaterfluoridering in het project Tiel-Culemborg betekende een uitstekend begin en ondervond internationaal erkenning. Het blijft een betreurenswaardige kortzichtigheid dat het promotierecht aan afgestudeerden volgens de oude opleiding in beginsel werd onthouden. Het had een belangrijke stimulans voor wetenschappelijk werk kunnen betekenen.

De weerslag van de naoorlogse evolutie kan men in het Tijdschrift door de jaren heen op de voet volgen. De grote vrijblijvendheid bij het publiceren uit het verleden maakte plaats voor voorzichtige en verantwoorde formuleringen en in de volgende decennia worden de eisen te stellen aan wetenschappelijke publikaties allengs scherper bijgesteld. De tijd dat artikelen op gezag van de auteurs werden opgenomen en in hoofdzaak op taalgebruik werden bijgeschaafd is voorgoed voorbij. Het is een ontwikkeling waarmee auteurs en redactie en niet het minst de lezer zich vertrouwd moesten maken; een aanpassings- en gewenningsproces dat tot op de dag van vandaag nog voortduurt.

De man die de geschetste ontwikkelingen binnen het Tijdschrift in de eerste twintig jaar na de Tweede Wereldoorlog met grote kennis en toewijding heeft begeleid, was de in het afgelopen jaar overleden oud-beherend-redacteur G. D. Margadant. Tot het jaar 1966, toen hij op 79 jarige leeftijd aftrad, had hij deze functie 45 jaar vervuld: tot 1942 tijdens het hoofdredacteurschap van Dr. Ch. F. L. Nord, daarna van Prof. P. H. Buisman. Zijn geleidelijk aan vergaarde deskundigheid op het gebied van de produktie van een tijdschrift en zijn kennis van de drukkerswereld en de typografische problematiek waren ronduit indrukwekkend. Vooral ook zijn grote betrokkenheid bij zijn Tijdschrift, gevoegd bij de bereidheid een aanzienlijk deel van zijn vrije tijd daar ook aan te besteden, schiep een situatie waarin soms weinig ruimte meer was voor zijn mederedacteurs. Hij reserveerde het blad als het ware voor zichzelf. Deze vaststelling houdt geen kritiek in, want de kwaliteit leed er niet onder. In de twintiger en dertiger jaren had hij lange tijd samengewerkt met Nord, die als hoofdredacteur zijn dominante en polemische natuur ook in geschrifte met verve kon uitleven. De tandheelkunde bood toen, in die tijden van crisis en bezuiniging, een weinig florissant beeld en van een volksgezondheidsbelang waren toen nog maar weinigen overtuigd, zeker in overheidskringen. Een slagvaardige vechter als Nord vormt dan met de defti-

ge, representatieve liberaal Margadant een uitgezocht team. Deze periode moet ook op deze laatste veel invloed hebben gehad. Toen de wat meer irenische en door zijn nieuwe onderwijsverantwoording belaste Buisman de plaats van Nord innam en daarmee de samenwerking met de fungerende beherend-redacteur voortzette, bood dit voor Margadant de ongezochte gelegenheid om de meeste dagelijkse tijdschriftwerkzaamheden onder zich te houden. De geleidelijke afbouw in de vijftiger jaren van zijn praktijk schiep steeds meer ruimte die ten dele door de groeiende tijdschriftbesognes werden opgevuld. Voor de lezer noch voor de auteur hield deze gang van zaken bezwaren in; het Tijdschrift werd perfecter en punctueler verzorgd dan ooit te voren.

Als gezegd, aan de geschetste ontwikkeling kwam in 1966 een eind. De redacteurs Buisman en Margadant droegen in dat jaar op een uitermate drukbezochte receptie de leiding van het Tijdschrift over aan een nieuw team, gevormd door Prof. Dr. J. B. Visser als hoofdredacteur en B.Z. Deenik als beherend-redacteur. Al spoedig bleek hoe veelomvattend de functie was die door Margadant in een ruime vrije tijdsbesteding zo doeltreffend kon worden vervuld. Ter ontlasting van zijn jongere opvolger, die nog een volledige dagtaak te vervullen had, werd in 1975 een reorganisatie doorgevoerd, waarbij ook de verdeling van de taken binnen de redactie beter werd geregeld. Het jaar daarvoor was de Stichting er reeds toe overgegaan de uitgave in handen te geven van een beroepsuitgever.

Moderne ontwikkelingen, niet alleen in de relatie tot uitgever en drukker, maar ook bij de kopijverwerking maakten een professioneler aanpak gewenst. Talrijke voordien in den gemoede te regelen vraagstukken vereisten een formelere en zakelijker en bijgevolg ook wat onpersoonlijker benadering. De goede oude tijd van de handzetterij behoort in de drukkerswereld, met zijn vergaande mechanisatie, tot het verleden. Dit is in zeker opzicht ook van toepassing in de contacten met de auteurs. Van de redactie mag niet verlangd worden dat zij de deskundigheid bezit om ook de soms zeer gespecialiseerde kopij in alle finesses te beoordelen. De kopijbehandeling onderging daarom ingrijpende wijzigingen. Bij de thans reeds enige jaren systematisch toegepaste 'screenings'-procedures worden deskundigen ingeschakeld om daarna in goed overleg tussen auteurs en redactie tot kwaliteitsverbetering te komen. Deze, zij het soms wat tijdrovende, werkwijze ontmoet bij de betrokkenen veel instemming. Hoewel de methode ook voor hen nieuw en wat bewerkelijk is, kunnen de

reacties van de auteurs soms zelfs geestdriftig genoemd worden.

De weg die de redactie thans voor zich ziet is een logische voortzetting van de in het verleden geformuleerde doelstellingen. De bevordering van wetenschap en de nascholing van de professie acht zij haar primaire taak. De beide rubrieken die hieraan zijn gewijd vormen dan ook de eerste zorg. Dat daarnaast ook onderwijsvraagstukken behandeld worden is geen toevallige bijkomstigheid. Juist hier

is de kwaliteit van de toekomstige generatie tandartsen in het geding, die vandaag meer dan ooit tevoren onderwerp van soms divergente discussie is. Daarnaast staat de redactionele rubriek open voor allen die aan de meningsvorming het hunne willen bijdragen. Hieraan is vandaag de dag grote behoefte. Het versoberend effect van het overheidsbeleid geeft de problemen nog een extra dimensie. De vette jaren liggen achter ons. Het spookbeeld van de versmelting van Hoger Beroepsonderwijs en Wetenschappelijk

Onderwijs biedt weinig aantrekkelijke perspectieven voor een vakgebied als de tandheelkunde, dat zich zo recent en zo moeizaam binnen een wetenschappelijk kader moet ontwikkelen. Voor allen die de Nederlandse tandheelkunde door het komende jaar zullen moeten loodsen is geen eenvoudige taak weggelegd. Ook de redactie van het Tijdschrift schuwt niet haar aandeel hierin bij te dragen.

v. S.

ONDERWIJS

Door de stafleden van de endodontische afdelingen van de vijf tandheelkundige opleidingen in Nederland (het I.O.E.) is op 7 april en 18 augustus 1977, in gezamenlijk overleg een verklarende woordenlijst samengesteld van woorden en uitdrukkingen met betrekking tot de endodontie, zoals die in het Nederlandse taalgebruik worden aanbevolen. In de eerste plaats wordt hiermee uniformiteit beoogd van formuleringen en definities in het endodontisch onderwijs in Nederland. Tevens echter kan deze woordenlijst van nut zijn voor Nederlandse auteurs van publikaties op dit terrein en voor Nederlandse lezers die geïnteresseerd zijn in de Engelse vakliteratuur, aangezien ook veel Engelse equivalenten worden vermeld. Daarom heeft de redactie gemeend, goed te doen deze lijst hier te publiceren. Overigens, het overnemen van dit initiatief door andere disciplines acht de redactie het overwegen waard.

Redactie

VERKLARENDE WOORDENLIJST ENDODONTIE

A

- abces : niet-fysiologische holte gevuld met pus;
E: abscess
abcessen geassocieerd met een necrotische pulpa worden naar lokalisatie onderscheiden in periapicaal abces, lateraal abces en interradiculair abces.
- accessorisch foramen : uitmonding van een accessorisch kanaal aan het worteloppervlak.
E: accessory foramen
- accessorisch kanaal : een vertakking van het hoofdwortelkanaal met een eigen foramen aan het worteloppervlak; meestal worden vier groepen onderscheiden: apicale accessorie kanalen (regio ramificatoria), accessorie kanalen in de furcatie, cervicale accessorie kanalen en laterale kanalen.
E: accessory canal

- acute ontsteking van pulpa of periapex : 1. klinische betekenis: ontsteking, die met pijn gepaard gaat.
E: acute inflammation
2. histopathologische betekenis: ontsteking, die wordt gekenmerkt door vaatveranderingen, oedeemvorming en de aanwezigheid van neutrofiële granulocyten.
- anachorese : de lokalisatie van micro-organismen
E: anachoresis (vanuit de bloedbaan) in een preëxistente (pulpa) weefselsesie.
- apex : zie wortelapex
- open apex : foramen apicale dat doorgankelijk is voor endodontische instrumenten.
- apexificatie : endodontische behandeling, die sluiting van het foramen apicale en/of voortzetting van de vorming van de wortelpunt tot doel heeft in elementen met avitale pulpa.
E: apexification
- apexogenese : de normale vorming van de wortelpunt.
E: apexogenesis
- apexresectie : chirurgisch-endodontische behandeling, waarbij het apicale deel van de tandwortel wordt verwijderd en de periapex wordt gecuretteerd.
E: apicoectomy, root resection
- apicaal : behorend bij of tot de wortelapex of in de richting van de wortelapex.
E: apical
- apicaal litteken : een gebied van celarme dichte collageenbundels, dat is overgebleven na genezing van een periapicale lesie; het apicale litteken kan zich manifesteren als een circumscripte radiolucentie om of bij de wortelapex.
E: apical scar
- apicale curettage : chirurgisch-endodontische behandeling, waarbij het apicale deel van de tandwortel, alsmede de periapex wordt gecuretteerd.
E: apical curettage